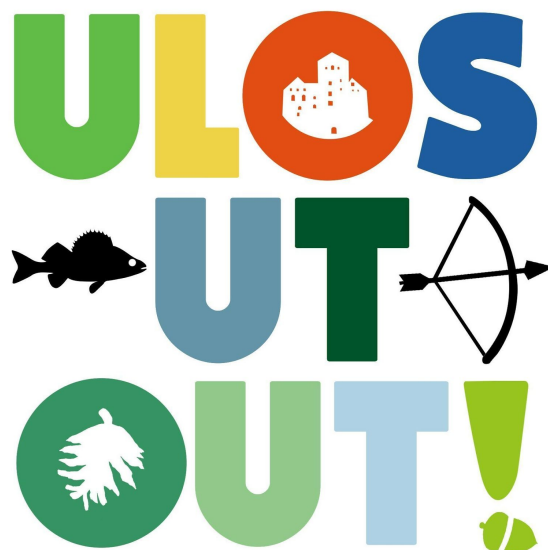

Käsiohjelma / Program

Kansainvälinen ulkona oppimisen suur tapahtuma
Internationellt storevenemang kring utomhuspedagogik
International outdoor learning conference

Järjestäjät pidättävät oikeuden muutoksiin / Arrangörerna förbehåller sig rätten till ändringar /
The organizers reserve the right to make changes to the event program

5.-6.6.2017

Turussa ja Sauvossa
I Åbo och Sauvo
In Turku and Sauvo

Maanantai / Måndag / Monday 5.6.2017
Turun linna / Åbo slott / Turku Castle

8 Ilmoittautuminen / Anmälan / Registration

10 Avajaiset / Öppning / Opening session

11 **Miksi ihmisen mieli ja aivot voivat hyvin liikkeessä ja ulkona? Ympäristön merkitys oppimiselle**
Kirsti Lonka (FIN)

Educating generation Z
Simon Beames (ENG)

Olika dimensioner av lärandet i uteundervisningen
Emilia Fägerstam (SVE)

12 Eväslounas/Väggkost lunch / Picnic lunch

13:30 **Seminaari:** Tutkijat ulos kammioista! osa I (FIN)

Seminarie: Naturen vårdar och stärker
Seminaari: Luonto hoitaa ja vahvistaa del I/osa I (SVE/FIN)

Seminaari: Osallisuus ja vaikuttaminen
Seminarie: Delaktighet och inflytande (FIN/SVE)

Seminaari: Ulos fossiilitaloudesta kohti bioaikaa
Seminar: Change from the fossil economy to the bioeconomy (ENG/FIN)

Tauko / Paus / Break

15:30 **Seminaari:** Tutkijat ulos kammioista! osa II (FIN)

Seminaari: Luonto hoitaa ja vahvistaa osa II (FIN)

Työpajat / Workshops
-työpajat nro X-XX yhteiskuljetus, lähtö bussien luota (Linnankadulta)
-työpajat nro x-xx lähtö pääportin edestä infotiskin edestä

Peilit ja vehkeet -demot
Demonstrations: Games, Apps, Phones, Tablets...
12-17

18 Bussikuljetukset Ahtelaan / Busstransport till Ahtela, Sagu / Bus transport to Ahtela
+ Matka läbi Ahtelaan Bioenergiaa Liviassa -pysähdys / Studiebesök på Bioenergi vid Livia på vägen till Ahtela / Bioenergy in Livia College -visit on the way to Ahtela

20 ***Iltaohjelma leirikeskus Ahtelassa Sauvossa / *Kvällsprogram på Ahtela lägergård i Sagu**
***Evening program at Ahtela Youth Center in Sauvo**

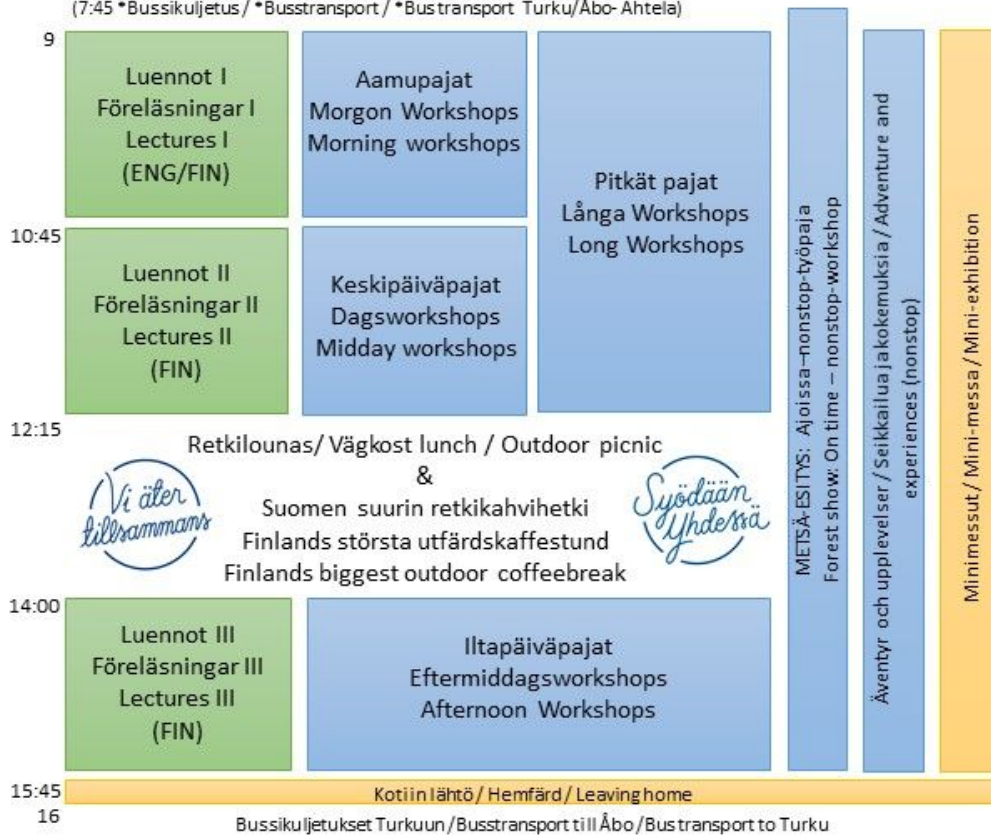
(~22:30 * Bussikuljetus / * Busstransport / * Busstransport Ahtela-Turku/Åbo)

24 Lepakkoretki / Fladdermus utfärd / Bat expedition

Tiistai / Tisdag / Tuesday 6.6.2017
Leirikeskus Ahtela / Ahtela lägergård / Youth Center Ahtela

- 4 Yölaulaja-retki / Fågelsångs utfärd / Night warbler expedition s.X
7 Aamu-uinti, aamujumppa./ Morgonsim, morgongymnastik... / Morning swimming, morning workout...
*Aamiainen/ *Frukost/ *Breakfast
(7:45 *Bussikuljetus/ *Busstransport/ *Bustransport Turku/Åbo- Ahtela)

- (*) merkityt ohjelmat lisämaksullisia
(*) marked program at extra cost
(*) märkta program har tilläggspris

Ma / Må / Mo 5.6.2017

Turun linnassa / Åbo slott / Turku Castle

11:00-12:00 (FIN/SVE/ENG)

Pääpuheenvuorot / Huvudtalare / Keynote speakers

Miksi ihmisen mieli ja aivot voivat hyvin liikkeessä ja ulkona? Ympäristön merkitys oppimiselle – Kirsti Lonka (FIN)

Liikkuminen luonnossa on ihmiselle luontaista toimintaa, joka lisää hyvinvointia. Liikunta stimuloi voimakkaasti aivojen aineenvaihduntaa. Luonnossa liikkumisessa yhdistyy kaksi tärkeää asiaa: tunnekokemus luonnosta ja liikunnan ilo. Lapsi on luonnostaan utelias ja tutkii ympäristöään. Hänen aivonsa ovat myös supermuovautuvat eli ne virittyvät niihin asioihin, joita lapsi kokee ja elää. Täten varhaiset kokemukset ovat tärkeitä ja vaikuttavat jopa läpi loppuelämän. Liikunta ja teknologian käyttö eivät välttämättä ole vastakkaisia asioita, vaan ne usein nivoutuvat yhteen. Harrastajat kuvaavat harrastustaan ja levittävät materiaalia erityisesti Instagramissa. Näin fyysinen ja virtuaalinen tapa harrastaa usein risteävät ja motivoivat toisiaan.

Prof. Kirsti Lonka, Kasvatuspsykologia, Helsingin yliopisto.

Educating generation Z – Simon Beames (ENG)

Generation Z, who are currently teenagers, are the most over-protected in history and have grown up with wifi and smartphones as the norm. They expect access to useful information with the swipe of a screen and to communicate by video link with those not present, and are constantly bombarded by media imploring them to buy goods, lose weight, and stay connected to online friends. The presentation will outline popular defining traits of Gen Z and suggest ways that educators can develop their practices in order to effectively cater to today's youth. This talk will also consider how broader contexts of globalisation, shifting societal norms, and rapid changes in technology influence learners, educational policy, and teaching practice.

Dr. Simon Beames, Senior Lecturer in Outdoor Learning, University of Edinburgh.

Olika dimensioner av lärandet i uteundervisningen – Emilia Fägerstam (SVE)

Att använda skolgården och närmiljön i undervisningen öppnar upp för nya möjligheter till lärande. Barnen uppskattar det kroppsliga och sinnliga lärandet men det finns också hinder. Föreläsningen presenterar hur några olika skolor använder sin utomhusmiljö i undervisningen

Emilia Fägerstam, Universitetslektor, Lindköpings Universitet.

Seminaarit / Seminarier / Seminars

13:30-15:00 (FIN)

Seminaari: Tutkijat ulos kammioista!* osa I: Battle (FIN)

Kaksi tai kolme tutkijaa kohtaa kehässä. Tule kuuntelemaan kiintoisia keskusteluja tai kehuvia kamppailuja. Millaisen lusikan sinä haluat heittää soppaan?

ERÄT

1. erä:

- Ulkoleikkejä ja -liikuntaa – terve sielu terveessä ruumiissa? *Eero Haapala (FT), Itä-Suomen yliopisto*
- Suomalaisen seikkailukasvatuksen traditio ja didaktiikka – yhteensopivuus vai erillisuus? *Seppo J. A. Karppinen (KT)*.
- Elämys- ja seikkailupedagoginen luontoliikunta opetussuunnitelman toteutuksessa. *Maarit Marttila (LitT), Tredu & Jyväskylän yliopisto*.

2. erä:

- Toivo, tragedia ja kasvatus: Miten käsitellä ympäristöahdistusta? *Panu Pihkala (TT), Helsingin yliopisto*.
- Luonnon arvostaminen mahdollisuutena opetuksessa. *Lili-Ann Wolff, Helsingin yliopisto & Pia Sjöblom (FT), Åbo Akademi*.

3. erä:

- Voiko koulussa kasvattaa kestävään elämäntapaan? *Niina Mykrä, Tampereen yliopisto*.
- Ilmasto muuttuu – muuttuuko kasvatus? *Anna Lehtonen, Helsingin yliopisto & Espoon kaupunki*.
- Vastuuseen kasvattaminen opettajan haasteena. *Essi Aarnio-Linnanvuori, Helsingin yliopisto & WWF*.

* Tutkijat ulos kammioista on kaksiosainen vuorovaikutteinen seminaari, jossa kohtaavat ympäristö- ja seikkailukasvatuksen tutkijat sekä käytännön työtä tekevät. Luvassa lyhyitä puheenvuoroja ajankohtaisista tutkimuksista ja vilkasta keskustelua. Valitse osa I klo 13:30 tai osa II 15:30 tai ota molemmat!

13:30-15:00 (SVE/FIN)

Seminarium: Naturen vårdar och stärker, del I

Seminaari: Luonto hoitaa ja vahvistaa, osa I

13:30 Utomhuspedagogik-de rastlösa barnens räddning?

I varje grupp finns det barn som behöver mer stimulans än vad den normala skolundervisningen kan erbjuda. Varför är det speciellt bra för rastlösa barn att få vara utomhus? Annikas föreläsning bygger på de positiva erfarenheterna av uteundervisning med rastlösa barn. *Annika Olsen-Nyberg*,

14:00 Seikkailukasvatus osana psykiatrissa tehohoitoa

Kokemuksia ja käytäntöjä seikkailukasvatuksen käytöstä erityisen vaikeahoitoisten nuorten psykiatrisessa hoidossa. *Ville Turunen, Tays*.

13:30-15:00 (FIN/SVE)

Seminaari: Osallisuus ja vaikuttaminen

Seminarium: Delaktighet och inflytande

13:30 Ympäristökansalaiseksi kasvamiseen tarvitaan avoimet ovet

Lasten ja nuorten osallisuus opetuksessa, koulun toimintakulttuurissa ja omassa lähiympäristössä toimimisessa ovat uuden opsin kulmakiviä. Miten tukea osallisuutta ja omistajuutta? Miten tuoda ympäröivä yhteiskunta kouluun ja avata koulun ovet maailmaan? Miten tukea lasten ja nuorten ympäristökansalaisuutta tässä ja nyt? Teoriaa ja käytäntöä. *Sanna Koskinen (FT), WWF.*

14:10 Kreativa daghemsgårdar

Hitta inspiration för att få en daghemsgård kreativ. Daghemsgårdar med väl designade klätterställningar och mycket natur är lätta att fylla med aktivitet. Anders berättar om olika lösningar som barnen älskar och får den aktiva på ett kreativt sätt. *Anders Stark, Finlands Svenska Idrott.*

13:30-15:00 (ENG/FIN)

Seminaari: Ulos fossiilitaloudesta kohti bioaikaa

Seminar: Change from the fossil economy to the bioeconomy

13:30 Black and green carbon and geo-economics

The workshop will focus the intimate connections between energy-systems (coal, petroleum, nuclear and «renewables») and the development of the global economy, international systems and relations. The «bio-economy», implies changes as big and consequential as the industrial utilisation of fossil carbon after the 17th and 18th Centuries. Additional factors such as state finances - balances of trade, monetary considerations, employment and welfare contribute as importantly to the growth of the so called «green economy». *Jon Bingen, Xenophon AS.*

14:00 Fotosynteesitutkimuksen soveltamisesta suorien biopolttoaineiden tuottoon

Globaali energiantuotanto ei voi jatkossa perustua fossiilisiin polttoaineisiin. Nykyisten biopolttoaineiden tuotto kasvien avulla vie viljelyresursseja ruuantuotannolta ja lisää metsien hakkaamista.

Fotosynteesitutkimuksessa keskitytään voimakkaasti nk. suorien aurinkopolttoaineiden tuottamiseen. Tarkoitus on kehittää menetelmiä biopolttoaineiden tuottoon suoraan valosta, vedestä ja hiilidioksidista. Suorien biopolttoaineiden tuotto vaatii tarkkaa tietoa fotosynteesireaktioista ja niiden säätelystä. Lisäksi tarvitaan uudentyyppisiä tutkimusmenetelmiä, kuten synteettistä biologiaa. (ks. myös työpaja Turun yliopiston Molekulaarisen kasvibiologian yksikössä.) *Marjaana Suorsa, Turun yliopisto.*

14:30 Ripsiväristä lankaan: Puukuidun ja -kemikaalien ihmeellinen maailma.

Mitä muuta puusta voi tehdä kuin paperia, pakkauksia ja taloja? Vaikka makkarankuoria ja silmälasin kehyksiä. Puuta käytetään myös huulikiiltoon ja jäätelöön. Suomessa on lisäksi käynnissä mielenkiintoisia projekteja, joissa kotimaisesta puusta työstetään design-tekstiilejä. *Sirpa Välimaa, Stora Enso Biomaterials.*

14:30-17:30 (nonstop) (FIN/SVE/ENG)

Pelit ja vehkeet -demot

Demonstration av spel och prylar

Demonstrations: Games, Apps, Phones, Tablets

Poikkea tänne kun se parhaiten sopii. Ei ennakkoilmoittautumista / Här kan du sticka in, när det passar bäst för dig. Ingen platsreservering. / Visit whenever you want. No needs to sign up.

- Turun linnan aarrejahti on ActionTrack-alustalla toteutettu mobiiliseikkailu, jossa osallistujat kisailevat Turun linnan aarteen herruudesta klaaneina. Klaanit keräävät kartalle ilmestyviä objekteja ja edistyvät seikkailussa. Osallistujat pääsevät kokemaan aktiviteetin oppijan näkökulmasta. Osallistuja voivat myös tutustua sisältöjen luomiseen ja aktiviteetin seuraamiseen web-työkalulla.
- Mobiilikasvio - PaikkaOppi-sovelluksella -demossa toteutetaan yhdessä osallistujien kesken mobiilikasvio. **Järjestäjä:** TOP-keskus, Turun kaupunki. **Kohderyhmä:** luokan- ja aineenopettajat, aikuiskasvattajat.
- Havina on pelillinen opetusmateriaali ilmiöoppimiseen. Työpajassa tutustutaan sen käyttömahdollisuuksiin opetuksessa sekä opettajan työkaluun. Havina seuraa aikajanalla suomalaisen yhteiskunnan kehittymistä jääkaudelta nykyaikaan. Keskiössä on metsä. Ratkomalla tehtäviä oikein pääsee päättämään, miltä tulevaisuus näyttää. **Järjestäjä:** Suomen Metsäyhdistys. **Kohderyhmä:** luokan- ja aineenopettajat, aikuiskasvattajat.
- Ympäristökasvatuksen materiaalipankki MAPPA tutuksi: harjoitellaan MAPPA:n käyttöä sekä loppukäyttäjän (kasvattajat) että materiaalintuottajan näkökulmasta (kuinka laitot materiaalia MAPPAan). **Järjestäjä:** Suomen luonto- ja ympäristökoulujen liitto ry. **Kohderyhmä:** kaikki.

Esittelyssä myös muita puhelimilla, padeilla tai tietokoneilla käytettäviä palveluita!

15:30-17:00 (FIN)

Seminaari: Tutkijat ulos kammioista!* osa II: Tutkimuksen kattaukset (FIN)

Millaisia kokkauksia tutkimuksessa on tarjolla? Mitä haluaisit ruokalistalle? Antaudu eläväiseen keskusteluun tutkijoiden kanssa ja heitä kattilaan omat ajatuksesi! Keskustelut käydään pienryhmissä. Keskustelijoina Tutkijat ulos kammioista! osan I tutkijoita.

MENU

-Maistiaiset -Millaista jo tehtyä tutkimusta voi soveltaa käytäntöön ja kuinka tutkimus voidaan viedä arkeen?

-Alkuruoka -Mikä on nyt in, mistä tarvittaisiin lisää tietoa ja miksi?

-Pääruoka -Miten ja kenen kanssa pitäisi tutkia? Kuinka kentän toimijat saavat äänensä kuuluviin tutkimuksessa?

-Jälkiruoka -Minkä median kautta haluaisit saada tutkimustietoa, jotta se välittyisi parhaiten jokapäiväiseen elämään? Millaisia viestejä tutkija haluaisi kentälle lähettää?

15:30-17:00 (FIN)

Seminaari: Luonto hoitaa ja vahvistaa, osa II

15:30 Luonto turvapaikanhakijan tukena

Kokemuksia ja käytäntöjä turvapaikanhakijoiden Luontoryhmästä. Luontoryhmä kehitettiin Lounais-Suomen Mielenterveysseuran Serene-hankkeessa, jossa kehitetään tukitoimia traumatisoituneille maahanmuuttajille. *Antti Klemettilä, Lounais-Suomen Mielenterveysseura ry.*

16:00 Siinä sivussa saattaa vahingossa löytää suuntaa elämälle – Luontoympäristö ja seikkailukasvatus nuorten työllistymisen sekä terveyden ja hyvinvoinnin tukena

Näkökulmia työllistymisen edistämiseen seikkailukasvatuksen menetelmin. *Niina Rautiainen, Tampereen seudun Työllistämisyhdistys, Etappi ry.*

16:30 Seikkailu perheen vuorovaikutuksen tukena

Kokemuksia vanhemman ja lapsen välisen vuorovaikutussuhteen tehokkaasta tukemisesta seikkailutoimintojen avulla. *Pekka Lyytinen, MLL:n Lasten ja Nuorten Kuntoutussäätiö.*

15:30-17:00

Työpajat Turussa / Workshops i Åbo / Workshops in Turku

Kuvauksiin on määritelty kohderyhmät, joille työpajassa käsiteltävät teemat ja harjoitukset ensisijaisesti soveltuvat. Myös muut ovat tervetulleita hakemaan ideoita. Työpajan kuvaus on pajan ensisijaisella kielellä. Sen lisäksi lyhenteet (SVE= svenska, ENG=english) kertovat millä muilla kielillä työpajassa on mahdollista kommunikoida.

Allmänt: Målgrupperna för workshops är personal från daghem, grundskolor, samt gymnasier. Programmet är långt planerat att passa dessa målgrupper. Du är varmt välkommen av eget intresse och delta för att få nya idéer till ditt arbete. Beskrivningen av workshopen är i första hand gjord på det språk workshopen arrangeras på. Förkortningarna SVE= svenska, ENG=english berättar på vilka andra språk det går att få information.

The organizers of the following workshops inform, that their workshops can be either partly or totally arranged in English (marked as ENG). The description of the workshop is mentioned below in English, if the main language of the workshop is English.

Att lära in året runt

Vi visar hur eleverna kan bli intresserade av det som finns därute och hur man som ledare ska röra sig och förhålla sig till eleverna. Vi växlar mellan guidning och hands on-aktiviteter där alla sinnen är med och där flera av skolans ämnen berörs. **Ledare:** Mats Wejdmarm, Nynäshamns Naturskola. **Målgrupp:** daghem, skola.

Innostu arkkitehtuurista/ Get excited about architecture

Ulkotyöpajassa perehdytään rakennettuun ympäristöön ja arkkitehtuurin peruselementteihin moniaistisesti havainnoiden sekä erilaisia taideperustaisia menetelmiä hyödyntäen. Työpajassa tarjotaan käytännön keinoja rakennetun ympäristön tutkimiseen eri ikäisten kanssa. **Järjestäjä:** Mervi Eskelinen, Eeva Astala, Jaana Räsänen, Arkkitehtuuri- ja ympäristökulttuurikoulu Lastu, TAIKE, Arkkitehtuurin tiedotuskeskus. **Kohderyhmä:** kaikki. **Kielet:** ENG.

Konkreettisuutta kestävään kehitykseen

Osallistujat pääsevät tutustumaan eri materiaaleihin ja saavat ideoita käytännön toteutukseen eri teemoista: liikkuminen, energia, biodiversiteetti, kierrätys, ruoka, vesi jne. Lisäksi jaossa tietoa ekotukitoiminnasta ja sen tuomista hyödyistä kestäväen kehityksen tavoitteiden jalkauttamisessa.

Järjestäjä: Stella Aaltonen, Turun kaupunki. **Kohderyhmä:** kaikki.

Lekparksfysik, tema friktion

Skolgården och lekpark nära skolan innehåller en mängd olika händelser, fenomen och föremål som direkt kan kopplas till fysiken. Vi hittar pendelrörelsen i gungans rörelser, det lutande planet i rutschkanan och hävstången i gungbrädan. Begrepp som eleverna kan arbeta med är t.ex. rörelse, friktion, fritt fall, acceleration, hastighet osv. Eleverna kan arbeta konkret och uppleva med sin egen kropp. Redan förskolebarnen kan undersöka och eleverna i skolan kan skapa forskningsfrågor, jämföra, undersöka, diskutera och komma fram till resultat som de sedan redovisar. **Ledare:** Ann-Catherine Henriksson, Åbo Akademi. **Målgrupp:** Klasslärare utomhus.

Lisättyä todellisuutta kulttuuriympäristöön eli #munheritage

Tutustutaan nurkantakana.fi-sivustoon, kuvataan kulttuuriperintöä ja jaetaan kuvat työpajaan osallistuvien yhteisessä viestintäkanavassa. Aiheet ovat "nurkan takaa", eli tutustutaan lähiympäristöön kameran kanssa. **Järjestäjä:** Evamaria Silvennoinen, Suomen Kulttuuriperintökasvatuksen seura.

Kohderyhmä: kaikki.

Luontoyhteys harjoitus työpaja/ Nature connection exercise workshop

Työpajassa voi tutustua lähes sataan erilaiseen ja eri sovelluksia sisältäviin luontoyhteyttä tukeviin harjoitteisiin. Harjoitteita voi tehdä sisällä ja ulkona, ja ne lisäävät herkkyyttä ja luovuutta. Harjoitteet sopivat lähes jokaisen ammattilaisten työkalupakkiin, myös monikulttuuriseen työhön. **Järjestäjä:** Riitta Wahlström, Taiga- instituutti. **Kohderyhmä:** kaikki. **Kielet:** ENG.

Muumien retkeilykoulu

Muumien retkeilykoulu innostaa lapsia ja perheitä ulkoilemaan lähiluonnossa retkeilyn ja luonnossa liikkumisen taitoja harjoitellen. Työpajassa pääset kokeilemaan leikkejä ja harjoitteita käytännössä ja kuulet millä eri tavoin sisältöjä voi hyödyntää. **Järjestäjä:** Tiia Eskelinen, Suomen Latu ry. **Kohderyhmä:** varhaiskasvattajat, luokanopettajat.

Orientering

Labyrintorientering. I denna workshop lär du dig göra en rolig och enkel labyrintorientering på t.ex. skolgården. Passar för alla åldrar, med inslag av orieringsteknik. **Ledare:** Tarja Krum Finlands Svenska Orienteringsförbund, Finlands Svenska Idrott. **Målgrupp:** klasslärare, eftisledare

Pelaten kohti kestävää tulevaisuutta - Spela dig fram till en hållbar framtid

Pelin aikana pääset perustamaan kuvitteellisen yrityksen, tekemään valintoja ja keksimään ratkaisuja yhteisen tulevaisuuden rakentamiseksi. Aiheita käsitellään ympäristönäkökulmien kannalta. Peli on suunnattu yläkouluille ja toisen asteen oppilaitoksille ja sitä pelataan osin tableteilla. Under spelets gång får du göra beslut och hitta på lösningar för att bygga en gemensam framtid. I spelet grundar deltagarna egna fiktiva företag. Företagen gör val gällande t.ex. byggnadsmaterial, energilösningar och transporter. Spelet lyfter fram frågor kring miljöpåverkan. Spelet är riktat till åk 7-9 och andra stadiet och spelas delvis på pekplattor. **Järjestäjä:** Maria Aroluoma, Suomen luontokeskus Haltia. **Kohderyhmä:** aineenopettajat, sosiaali- ja aikuiskasvattajat.

Runoilua ja rentoilua Samppalinnan puistossa

Työpajassa pääset kokeilemaan korvarunojen tekoa omista luontokokemuksista ja saat rentoutua kokeneiden ohjaajien opastuksella. Vietä ihana kesäiltapäivä Samppalinnan mäellä. **Järjestäjä:** Outi Linnossuo, Turun ammattikorkeakoulu **Kohderyhmä:** kaikki.

Setlementtiarvot kaupunkiseikkailen

Settlement values by city adventure (education)

Kaupunkiseikkailuun ovat tervetulleita kaikki toiminnallisista ja seikkailullisista menetelmistä kiinnostuneet. Seikkailun aikana liikkuminen tapahtuu pääasiassa kävellen. **Järjestäjä:** *Heljä Pitkänen, Suomen Setlementtiliitto ry yhdessä Auralan Setlementin ja Turun AMK:n kanssa.* **Kohderyhmä:** kaikki. **Kielet:** ENG.

Skogsmulle

Sinnesträning, sagotering, matematik, rörelse och mycket mer innehåller Skogsmulleverksamheten. I naturen kan man hitta på allt möjligt som finns nämnt i förskolans läroplan och förverkliga verksamheten på ett roligt och annorlunda sätt. **Ledare:** Lotta Söderlund, Finlands Svenska Idrott. **Målgrupp:** Daghem.

TurffHunt som ett interaktivt och digitalt verktyg för utomhuspedagogik i olika läroämnen

En pedagogisk skattjakt där eleverna har möjlighet att röra på sig under skoldagen! Eleverna rör sig inom ett givet område och genomför under vägen olika uppgifter. Uppgifterna och rutten planeras t.ex. av läraren och eleverna använder en smarttelefon eller en pekplatta. I uppgifterna kan innehållsområden från samtliga läroämnen tas upp. **Ledare:** *Mia Skog, Centret för livslångt lärande vid Åbo Akademi.* **Målgrupp:** *Klass- och ämneslärare.*

Tutustuminen daghem Lyckobon pihaan ja ulkoilukulttuuriin

Meiltä löytyy kasvimaa, kiipeilyköysiä, tukkeja, kiviä, majoja ja erilaista rakennusmateriaalia. Liikomme, leikimme, ja rakentelemme aktiivisesti yhdessä, välillä isojakin projekteja. Meillä saavat kaikki 0–6-vuotiaat kiipeillä ja kokeilla, erehtyä, onnistua ja kartuttaa taitojaan. Kestävä kehitys, terveet elämäntavat ja taidekasvatus ovat toimintamme ydintä. **Järjestäjä:** *Pia Pikkarainen, Sateenkaarikoto oy.* **Kohderyhmä:** *varhaiskasvattajat.* **Kielet:** ENG, SVE.

Ulkoleikkejä kestävästä elämäntavasta

Työpajassa käydään läpi alakouluikäisille sopivia ulkoleikkejä ja leikkejä, joita voi käyttää apuna kestävästä elämäntavan taitojen opettamisessa. Ohjelmassa mm. ympäristöaiheinen matikkapeli, ympäristönsäästäjän versio värileikistä, sammakot ja saastuneiden lampien ongelma sekä erilaisia lajitteluteemaisia leikkejä. **Järjestäjä:** *Hanniina Manner, Pääkaupunkiseudun Kierrätyskeskuksen Ympäristökoulu Polku.* **Kohderyhmä:** *alakouluikäisten kanssa toimivat.* **Kielet:** ENG.

Ut ur klassrummet med läromedlet Omkring

Hur kan vi lära oss om vänskap, hållbar utveckling och naturens årstidsväxlingar genom att använda hela kroppen ute i skolans närmiljö? Kom med och prova på inspirerande aktiviteter ur det nya läromedlet Omkring i Omgivningslära. Läromedlet Omkring riktar sig till åk 1-2. **Ledare:** *Pia Bäckman, Naturskolan Uttern, Natur och Miljö & Johanna Sundberg, Karamalmens skola.* **Målgrupp:** *klasslärare, eftisledare.*

Utomhuspedagogik i Åbo:

Du får följa med hur man kan arrangera enkla utomhuspedagogiska program, även för skolor som befinner sig mitt i centrum av en stad. Vi diskuterar även utomhuspedagogikens möjligheter i den nya läroplanen. Dubbelpass, friluftskläder, anteckningsmaterial, sittunderlag och vattenflaska medtages. **Ledare:** *Patrik Berghäll, Folkhälsans förbund.* **Målgrupp:** *Klasslärare.*

Ympäristökierros Green Key -ympäristösertifioidussa hotellissa - Behind the scene

Miten tehdä ympäristökasvatusta hotellissa? Mitä muuta kuin energiatehokkuutta, vedensäästöä ja lähiruokaa ympäristötyö on hotellissa? Kuule, miten henkilökunta ja asiakkaat on sitoutettu, miten he voivat työllään tai valinnoillaan vaikuttaa ja miten kannustetaan ekologiseen liikkumiseen kaupunkiympäristössä. **Järjestäjä:** *Marketta Viljasaari, Green Key Finland, Suomen Ympäristökasvatus Oy.* **Kohderyhmä:** *kaikki.*

Yritä, opi, tienaa metsässä/ Entrepreneurship, learning and earning in the forest

Tässä työpajassa löydät omat vahvuutesi ja opit yrittäjyyskasvatusmenetelmiä, jotka innostavat nuoria. Tule ideoimaan metsään ja luontoon liittyvää yritystoimintaa muiden samanhenkisten ihmisten kanssa. Työpajassa tutustut 4H-Yritys -toimintamalliin, jossa oma osaaminen ja unelmat yhdistyvät yrittäjyyteen. **Järjestäjä:** *Helena Herttuainen, Suomen 4H-liitto ry.* **Kohderyhmä:** *kaikki* **Kielet:** ENG.

Vierailutyöpaja Turun yliopistolla: Kasvitutkimuksesta vastauksia ruokaan ja energiaan liittyviin haasteisiin/ Visit university of Turku: Plant research can give answers to the challenges

associated with food and energy

Työpajassa tutustut Molekulaarisen kasvibiologian laboratorioihin ja kasvatustiloihin. Samalla kuulet tutkimuksesta ja sen uusimmista saavutuksista. Työpajassa näet mm. bioreaktoreita, joissa kasvatetaan leviä sekä tutustut laitteistoon, jolla mitataan kasvien ja levien fotosynteesiä biofysikaalisin keinoin. Bussikuljetus Turun linnasta yliopistolle. Työpajan jälkeen maksuton kuljetus nuorisokeskus Ahtelaan. Matkalla vieraillaan myös Bioenergiaa Liviassa -työpajassa. **Järjestäjä:** *Kirsi Lehto & Marjaana Suorsa kansainvälisine tutkimusryhmineen, Turun yliopisto.* **Kohderyhmä:** *aineenopettajat, kaikki kiinnostuneet.* **Kielet:** *ENG.*

18:00-19:30

Bioenergiaa Liviassa - oppilaitosvierailu matkalla Ahtelaan

Bioenergi vid Livia – Studiebesök på vägen till Ahtela

Bioenergy in Livia College -visit to the college on the way to Ahtela

OKKA-säätiö on myöntänyt Livialle kestävän kehityksen sertifikaatin. Oppilaitoksessa v. 2015 uusiutuvan energian osuus oli 80 %. Oppilaitoksessa valmistetaan biodieseliä ja biokaasua ja koulukiinteistöjä lämmitetään hakelämpölaitoksilla. Hake haketetaan oppilaitoksen hakkurilla omista puista. Livian biokaasulaitoksessa kaasutetaan monipuolisesti nestemäisiä ja kiinteitä jätteitä. **Järjestäjä:** *Ammattiopisto Livia.* **Kohderyhmä:** *kaikki* **Kielet:** *ENG, SVE.*

6.6.2017, Ahtela, Sauvo/ Sagu

Luennot / Föreläsningar / Lectures

9:00-10:30

Luennot / Föreläsningar / Lectures I (ENG/FIN)

9:00 Children in Permaculture - It's not just about gardening

Permaculture is genuine care for people, for nature, and taking only a fair share of resources.
Gaye Amus, Learning In Nature, Permaculture Association, Britain.

9:30 Mitä on Seikkailukasvatus?

Tällä luennolla perehdytään seikkailukasvatuksen perusteisiin: Mitä on seikkailukasvatus? Kuinka toiminnallisia ja seikkailullisia metodeja voidaan käyttää kasvattamisen ja ohjaamisen apuvälineenä? Luento havainnollistaa asiaa aidoista tilanteista otettujen valokuvien kautta. *Kai Lehtonen, Humak.*

10:00 Metsämieli

Metsämieli on suomalainen Sirpa Arvosen kehittämä menetelmä, joka yhdistää luonnon terveys- ja hyvinvointivaikutukset oman itsetuntemuksen vahvistamiseen ja mielentaitojen harjoittamiseen. Metsämieli-harjoituksia voi hyödyntää rauhoittumiseen, virkistymiseen, sisäisten voimavarojen lataamiseen, huolien käsittelyyn, haastavien elämäntilanteiden jäsentelyyn tai omien tavoitteiden täsmentämiseen. *Virva Niissalo, Metsämieli-ohjaaja.*

10:45-12:15

Luennot / Föreläsningar / Lectures II (FIN)

10:45 Case Forest - Miten metsä taipuu ilmiöksi yläkoulun projekteissa?

Luennossa esitellään Case Forest - Metsä monialaisena oppimisympäristönä -täydennyskoulutushankkeen sisältöä, etenemistä ja tuloksia. *Anni Autere-Kesti, Etäkoulu Kulkuri.*

11:15 Koulujemme lähivedet - lähivesien tutkimista, osallistavaa oppimista

Luennossa esitellään koulujen lähivesien tutkimisen ja osallistavan ulkona oppimisen toimintamalli. Saatavilla esite, esittelyssä aineistoja, esimerkkejä tulosten raportoinnista sekä opettajien kokemuksia. *Merja Haliseva-Soila, Varsinais-Suomen ELY-keskus.*

11:45 Luonnon päivät kouluissa ja päiväkodeissa

Suomen päiväkodit ja koulut viettivät toukokuussa 2017 ikiomaa Luonnon päivää. Tule kuulemaan miten haaste otettiin vastaan. Mitä luonnossa tehtiin? *Riku Lumiaro, Suomen ympäristökeskus.*

14:00-15:30

Luennot / Föreläsningar / Lectures III (FIN)

Tietoisku ja järjestöesittelyjä – tarkempi ohjelma tulossa myöhemmin!

Työpajat/ Workshops/ Workshops

9:00-15:00

Nonstop-työpajat / Nonstop-workshops / Nonstop-workshops

Poikkeaa tutustumaan sopivassa välissä. Ei paikkavarauksia. /Kom när det passar dig, ingen platsreservation./ No need to sign up, visit when possible.

Metsäesitys: Ajoissa. Nonstop-työpaja (alkaen n. klo 8)

Työpaja liittyy osallistujat erilaisiin todellisiin ja kuviteltuihin metsän aikoihin menneessä ja tulevassa. Näitä aikoja voivat olla esim. veden ja hiilen kiertokulut, maapallon kehitysvaiheet tai osallistujien omat metsäkokemukset. Ajoissa on metsään syntyvä tila, jossa ajassa uidaan esitystaiteen keinoin. Aikaa on hyvä varata 30–60 min, mutta pistäytyminen on myös mahdollista. **Järjestäjä:** *Esitystaiteilijoiden Metsäesitys-työryhmä & Suomen Metsäyhdistys. Kohderyhmä: kaikki. Kielet: ENG.*

Äventyr och uppleverser/ Seikkailua ja kokemuksia

Axxell vildmarksguider ordnar under dagen workshops inom temat Äventyr och upplevelser. Vigu-studeranden visar hur enkla repbanor kan byggas och ger tips på olika övningar som du kan göra med grupper. Du får testa lågrepanor och delta i teamworkövningar, ta alltså din kompis med dig! Työpajassa opit miten yksinkertaista on tehdä köysiratoja. Saat vinkkejä ja voit itse rakentaa sekä harjoitella. Voit testata köysiratoja ja osallistua tiimityönä harjoituksiin, ota myös ystävä mukaan! **Arrangör/Järjestäjä:** *vildmarksguidestuderanden vid vildmarksguidelinjen Vigu, Axxell, eräopaslinjan opiskelijat Vigu, Axxell. Målgrupp, Kohderyhmä: alla, kaikki. Språk, Kielet: ENG.*

9:00-12:15

Pitkät pajat / Långa Workshops / Long Workshops

Luonto tutuksi monikulttuurilaisille/ How to use nature as part of social integration

Työpajassa jaetaan kokemuksia monikulttuuristen ryhmien ympäristökasvatuksesta kotoutumisen ja kielenoppimisen näkökulmista. Kurkistamme kuva- ja kokemuskielen mahdollisuuksiin tukea kielenoppimista. Pajassa on luento-osuus sisällä ja monipuolisia harjoituksia ulkona. **Järjestäjä:** *Milla Tuormaa, Kiertävä luontokoulu Naakka. Kohderyhmä: luokanopettajat, S2 opettajat, valmistavien luokkien*

opettajat. **Kielet:** ENG.

Metsästä moneksi

Metsät ovat Suomen merkittävin uusiutuva luonnonvara ja keskeinen osa suomalaista biotaloutta. Metsä on ilmiö. Työpaja toteutetaan rastiratana; rastipisteissä metsää käytetään havainnollistamaan mm. luonnontieteisiin ja yhteiskuntaoppiin liittyviä kysymyksiä sekä annetaan ideoita rastipisteeseen toteuttamiseksi koulun lähiympäristössä tai koululuokassa. Rastipisteiden väliset matkat kuljetaan jalan. **Järjestäjä:** Hanna Kovala, Suomen metsäkeskus. **Kohderyhmä:** luokanopettajat, aineenopettajat.

Natur & Språk on Ihan pihalla

Työpajan tehtävien avulla voit helposti siirtää kielenopetuksen luontoon. Toimintamalli sisältää yhteistyöharjoituksia ja vauhdikkaita leikkejä hyödyntäen luonnon tarjoamia materiaaleja. Harjoitusten kohderyhmä on kuudenluokkalaiset. Työpaja on kaksikielinen, muttei edellytä kahden kielen ymmärtämistä. Pajan toinen osa esittelee menetelmiä kaksikieliselle vapaa-ajan toiminnalle. Menetelmien avulla opit toimimaan kaksikielisten ryhmien kanssa tai tarjoamaan yksikielisille lapsille mahdollisuuden kielikylpyyn hausalla ja tehokkaalla tavalla. Vi presenterar olika metoder för hur du kan arbeta med språk i naturen tillsammans med barn och unga. Workshopen är tvåspråkig och passar även om man inte förstår svenska eller finska. I workshopen demonstreras aktiviteter och uppgifter som du kan använda dig av för att förflytta språkundervisning utomhus. De innehåller bl.a. samarbetsövningar och fartyllda lekar med naturen som hjälpmedel och material. Målgruppen för övningarna är åk 6. Den andra delen av workshopen presenterar metoder som kan användas både inom skolundervisningen och inom fritidsverksamheten. Deltagarna får exempel på hur man jobbar tvåspråkigt med grupper där barnen har olika modersmål eller man vill bekanta dem med ett främmande språk, konkreta idéer som lekar, spel och samarbetsövningar. **Järjestäjä:** Martina Uotinen & Maria Svens, *Natur och Miljö rf.* **Kohderyhmä:** kaikki.

Retkeilyn ABC

Työpajassa tulevat tutuksi retkeilyn perustaidot, jotta voi itse lähteä lapsiryhmän kanssa ulos luontoon. Kuinka suunnitella turvallisen ja ympäristöystävällisen retken? Miten saat nuotion syttymään? Toiminnallisten harjoitteiden kautta perehdytään retkipukeutumiseen, retkievästelyyn, jokamiehenoikeuksiin ja suunnistukseen. **Järjestäjä:** Maria Aroluoma, Suomen luontokeskus Haltia. **Kohderyhmä:** kaikki.

9:00-10:30

Aamupajat / Morgon Workshops / Morning Workshops

BIOAIKA – Matkalla yhteiseen tulevaisuuteen/ BIOAIKA – På väg in i bio-framtiden /BIOTIME – on the way to common future (Työpaja on osa BIOAIKA-tapahtumakiertuetta.)

Mitkä ominaisuudet tekevät tuotteesta tai palvelusta kestävä? Mitkä asiat viitoittavat yhteistä matkaa kohti biotalouden aikakautta? Työpajassa pohditaan erilaisia tuotteita biotalouden näkökulmasta ja myös jaetaan oivallukset sosiaaliseen mediaan. Osallistujat saavat ohjeet ja materiaalin bioaika-työpajan toteuttamiseksi. Työpajan avulla voi osallistua yhteiseen matkaan vuoden ajan. **Järjestäjä:** Piritta Marttila, Tiedekeskus Pilke. **Kohderyhmä:** kaikki. **Kielet:** SVE, ENG.

Get OUT, place-based integration

How can outdoor spaces aid integration of newly arrived immigrants? What are the benefits of outdoor learning for this group? How do they experience these activities? What are key points for best-practice? We will do practical activities and share experiences and reflections. What are appropriate environments for this type of activity? Participants will get a small photographic task to do before the workshop. **Organizer:** James Simpson, *Tarinapolku.* **Target group:** youth leaders, social workers, adult education.

Ideoita ja menetelmiä ympäristökansalaisuuden tukemiseen

Ympäristökansalaiseksi kasvaminen edellyttää tilaa ja mahdollisuuksia toimia. Osallisuuden ja omistajuuden kokemuksia syntyy toiminnassa, jossa on tarjolla sopivassa suhteessa tukea, vapautta ja vastuunottoa. Pajassa tulevat tutuiksi osallistavat luovat menetelmät, jotka soveltuvat käytettäväksi eri ikäisten kanssa. **Järjestäjä:** Sanna Koskinen, WWF. **Kohderyhmä:** kaikki.

Krypa, snubbla, upptäck! Naturen som lek- och lärplats för de allra minsta Skogsknytte

I naturen finns utmaningar på allas nivå, här finns leksaker man inte behöver konkurrera om. Ha roligt tillsammans och samspelet mellan barnen samt mellan vuxna och barnen är viktigt. Vi visar hur vi genom gemensamma upplevelser och upptäckter skapar glädje i lärandet och vistelsen i naturen. **Ledare:** Finlands Svenska Idrott, **Målgrupp:** Daghem.

Kuningas lähtee kalaan/ King leaves to fish

Suunnitellaan ja tehdään ryhmässä kuninkaalle kalastustapahtuma. Ryhmä järjestää puitteet ja laittaa matoa koukkuun. Kalastus ei ole pääasia vaan yhteistyötaitot. **Järjestäjä:** Kari Pitkänen, Seikkailutalo, Helsingin kaupunki, **Kohderyhmä:** kaikki **Kielet:** ENG.

Lasten kanssa linturetkelle!/ Go to the bird excursion with kids!

Pajassa lähdetään pienelle linturetkelle ja tutustutaan linturetkelyyn lasten kanssa, Lasten lintuviikko -tapahtumaan ja sen materiaaleihin. Retkellä ei tunnisteta lintulajeja, vaan havainnoidaan yhdessä mitä linnut tekevät ja etsitään helppoja lintujen pesinnän merkkejä. Tätä voi ajatella vaikkapa hauskana salapoliisileikinä! Linturetki tukee hyvin opsiensa tavoitteita mm. lähiympäristössä liikkumisesta ja sen havainnoinnista. **Järjestäjä:** Inka Plit, BirdLife Suomi ry. **Kohderyhmä:** varhaiskasvattajat, luokanopettajat. **Kielet:** ENG.

Lärorika äventyr i skog och mark

Kom och bekanta dig med hur scouterna utnyttjar utomhusmiljön för inläring av praktiska färdigheter, gruppledarskap, samarbete mm. Metoder, motivation och många konkreta exempel som kan utnyttjas också i skolvärlden och i andra sammanhang. **Ledare:** Gunilla Edelman, Finlands Svenska Scouter. **Målgrupp:** Klasslärare, alla som är intresserade av barn- och ungdomsarbete och inläring utomhus.

MAPPA tutuksi

Pajassa harjoitellaan MAPPAn käyttöä ja kokeillaan muutamia sieltä löytyviä harjoituksia käytännössä. **Järjestäjä:** Jenni Skaffari, Suomen luonto- ja ympäristökoulujen liitto ry. **Kohderyhmä:** kaikki.

Människan i skärgårdsnaturens kretslopp – undersökningar och lärorika övningar på stranden

Hur påverkar vi havsmiljön och hur kan vi bidra till en välmående skärgård? Vi lär oss om kretslopp och gör praktiska undersökningar i strandvattnet. Vi provar på lärorika spel och tankeväckande övningar. Kom med till stranden! Vi arbetar ämnesintegrerat och övningarna är tänkta att passa i åk 5-9. **Ledare:** Linda Valve, Ålands naturskola, Natur och Miljö & Pia Prost, Skärgårdshavets biosfärområde. **Målgrupp:** Klasslärare, ämneslärare

Opetetaan ulkona/ Let's teach outdoors

Mitä tulee ottaa huomioon, kun suunnittele aloittavasi ulkona opettamisen koulun pihalla, metsässä tai puistossa - eri vuodenaikoina, eri ikäisille? Käymme läpi turvallisuuteen, viestintään, materiaaleihin, resursseihin, suunnitteluun ja opetukseen liittyviä asioita. Käymme myös läpi uutta OPSia ulkona opettamisen valossa, tutustumme opetusmateriaaleihin ja kokeilemme opetustuokioita. Saat mukaasi vinkkilistan. **Järjestäjä:** Ulla Myllyniemi, Vihdin kunta. **Kohderyhmä:** kaikki ulkona opettamisesta kiinnostuneet. **Kielet:** ENG.

Opi lukemaan, mitä luonto kertoo – oppitunti metsässä

Käymme läpi monipuolisia tehtäviä ja harjoituksia lähimetsään. Esittelyssä on valmis oppituntipaketti, jota voi lähteä syventämään. Käymme läpi seuraavia teemoja: puulajitietoutta, biologisia faktoja, kansanperinnettä, puiden kasvua ja iän arviointia, puun rakennetta leikin kautta sekä kasvilajituntemusta. **Järjestäjä:** Suomen Metsäyhdistys. **Kohderyhmä:** luokan -ja aineenopettajat.

Tutustu Luonnossa kotonaan -toimintaan ja verkostoon

Tutustumme itse kokien ja ajatuksia vaihtaen Luonnossa kotonaan perusajatukseen: "Viettää kiireetöntä ulkoilmaelämää säällä kuin säällä." Luonnossa kotonaan on ulkoilmaelämää painottavien päivähoidossa ja iltapäivätoiminnassa toimivien verkosto. Saat mukaasi käytännön harjoituksia ja kuulet myös lyhyen verkoston esittelyn. **Järjestäjä:** Nina Räike, Suomen Latu. **Kohderyhmä:** varhaiskasvattajat.

Villiyrttikävely

Lähiluonnosta löytyy paljon herkullisia ja terveellisiä kasveja. Nokkosen ja voikukan lisäksi on monia syötäväksi kelpaavia villiyrttejä ja -vihanneksia. Villiyrttikävelyllä keräämme ja opetellemme tunnistamaan näitä kasveja ja tutustumme siihen, miten niitä käsitellään. **Järjestäjä:** Jonna Niiniahio. **Kohderyhmä:** kaikki.

10:45-12:15

Keskiväpäivät / Dagsworkshops / Midday Workshops 10:45-12:15

Elämää pinnan alla – intoa ja ideoita vesistöopetukseen/Life under the surface – inspiration and ideas to the water system education

Tule oppimaan toiminnallisia menetelmiä vesistöopetuksen toteuttamiseen. Pääset tutustumaan leikinomaisesti raakun ja vaelluskalojen elinkiertoon sekä kokeilemaan 8/2017 julkaistavaa mobiilioppimateriaalia vesistötutkimuksiin. Materiaalit on suunnattu peruskouluille. Työpaja toteutetaan ulkona. **Järjestäjä:** Essi Aarnio-Linnanvuori, WWF, Maija Venäläinen, Länsi-Uudenmaan Vesi ja Ympäristö ry. **Kohderyhmä:** luokanopettajat, aineenopettajat **Kielet:** ENG.

Hoppa på ute

Rörelsefest i skogen – mångsidig rörelseglädje för småbarn. Rörelseglädje och viljan att röra på sig hänger starkt ihop med de rörelseupplevelser man har fått som barn. Att fokusera på glädjen av att röra på sig på ett mångsidigt sätt kan ha långsiktiga effekter på rörelsevanorna i vuxen ålder. Vi rör på oss på olika sätt som är viktiga för den motoriska utvecklingen. Vi tar fasta på glädjen och rörelsefrihet. Grundtanken är att alla får och alla kan. Deltagarna får ett material med sig. **Ledare:** Mikaela Wiik & Anna-Lena Blusi. Folkhälsans förbund. **Målgrupp:** daghem, eftis.

Kanoottilautta ja melonta ohjattuna ryhmätoimintana/ Kanoflotte och paddling i ledd grupp/ Canoe ferry and paddling as an organized group activity

Työpajassa rakennetaan avokanooteista yksinkertaisia kaatumattomia sovelluksia, joiden avulla voidaan ohjatussa ryhmätoiminnassa madaltaa melonnan osallistumiskynnystä ja laajentaa kanoottien käyttöympäristöä. Näitä testaillaan käytännössä. Pohdimme myös kanoottilautan käyttömahdollisuuksia kasvatusta- ja kuntoutustyössä. **Järjestäjä:** Valtteri Kivelä, KOTA - Lasten ja nuorten hyvinvointi ry. **Kohderyhmä:** kaikki **Kielet:** ENG, SVE.

Kretslopp i naturen

Syre, vatten, kol och andra ämnen cirkulerar hela tiden. Ute i naturen hittar vi alla delar i de här kretsloppen. Alla processer försiggår här på riktigt; fotosyntes, förbränning, förmultning, avdunstning, kondensering, filtrering. Vi söker upp exempel omkring oss, dramatiserar och bygger egna modeller. När man inser att vi själva är en del av kretsloppen blir återvinning och hållbart bruk av naturresurser en självklar konsekvens. **Ledare:** Anna Karin Jern, Centret för livslångt lärande. Åbo akademi. **Målgrupp:** Klasslärare.

Last child in nature: Re-connecting the brain, the body and landscape together

This is a didactic implementation of learning and teaching in, for and about nature. The participants will reflect, rethink and reform through sensual experience in the natural landscape answering 5 main questions connected to: what, where, when, how and why. Participants will have the opportunity to shift between two types of "landscapes". **Organizer:** Anders Szczepanski, Linköping University & Gaye Amus. **Target group:** all teachers, principals, social workers, policy makers.

Lasten kanssa linturetkelle! Go to the bird excursion with kids!

(ks. aamupajat/ see morning workshops) **Järjestäjä:** Inka Plit, BirdLife Suomi ry. **Kohderyhmä:** varhaiskasvattajat, luokanopettajat **Kielet:** ENG.

Metsädraamaa – kohtaamisia metsässä/ Skogsdramatik- att träffas i skogen/ Forest drama – meetings in the forest

Työpajassa pohditaan omaa metsäsuhdetta metsässä. Työskentely on ryhmälähtöistä, luovaa ja osallistavaa. Luonnon tunnustelua ja kohtaamista - inspiroitumista muistoista ja tästä hetkestä - tarinoiden, ajatusten ja kokemusten jakamista, työstämistä draaman keinoin. **Järjestäjä:** Anna Lehtonen, Espoon kaupunki. **Kohderyhmä:** kaikki. **Kielet:** SVE, ENG.

Nuorisokeskuspedagogiikka uuden OPSin tukena/Ungdomscentrumpedagogik som stöd för den nya LP

Perehdymme luennoiden ja toiminnallisesti nuorisokeskuspedagogiikan keskeisiin piirteisiin, joita ovat humanistinen ihmiskäsitys, kokemuksellinen oppiminen sekä elämyksellinen, kehittävä ja turvallinen toimintaympäristö. Nuorisokeskuspedagogiikkaa toteutetaan Suomen Nuorisokeskuksissa. I verkstaden går vi med hjälp av teori och en praktisk del igenom de centrala särdragen för den pedagogik som bedrivs i ungdomscentren: en humanistisk människosyn, ett upplevelsebaserat lärande och en upplevelserik, utvecklande och säker omgivning för verksamheten. **Järjestäjä/ Ledare:** Suomen nuorisokeskukset – Finlands ungdomscentrum, Sara Käll & Vesa Sainio. **Kohderyhmä/ Målgrupp:** kaikki/alla.

Opi lukemaan, mitä luonto kertoo – oppitunti metsässä

(ks. Aamupajat) **Järjestäjä:** Suomen Metsäyhdistys. **Kohderyhmä:** luokanopettajat, aineenopettajat.

Uskomuksille kyttä

Tule tutustumaan omiin kestävästä kehitystä rajoittaviin uskomuksiisi ja siihen miten niitä voidaan muuttaa. Pienikin muutos ajattelumallissa voi mullistaa koko elämän. Työpaja pohjautuu NLP-metodiin ja kouluttajan laajaan kokemukseen kestävästä kehityksen jalkauttamisesta työyhteisöissä. **Järjestäjä:** Stella Aaltonen, Turun kaupunki, **Kohderyhmä:** kaikki.

Ympäristökasvatusta puutarhassa

Puutarhassa on helppoa konkretisoida ympäristö- ja ruokakasvatuksen vaativiakin aiheita eri ikäisille. Tule tähän toiminnalliseen työpajaan oppimaan miten! Päiväkodeissa, kouluissa ja nuorisotyössä tehdään ymmärrettäväksi ympäristöön ja ruuantuotantoon liittyviä prosesseja. Puutarhanhoito tuo myös moninaisia luontohyötyjä. Saat tuhdin tietopaketin puutarhassa opettamisesta ja vinkkejä toiminnan

aloittamiseen, ympäristökasvatukseen ja digioppimiseen puutarhassa. **Järjestäjä:** Pinja Sipari.
Kohderyhmä: kaikki.

Återhämtning i naturen

Chilla ute, ett material som inspirerar och ger energi. Chilla ute skapas för att inspirera till återhämtning på olika sätt i naturen. Det kan handla om pausövningar utomhus som ger återhämtning och ökar kreativiteten under mötesdagen eller skoldagen. Det kan också handla om reflektiva vandringar i grupp. I workshopen provar vi på övningar från materialet Chilla Ute. **Ledare:** Nina Martin & kollega. *Folkhälsans förbund.* **Målgrupp:** daghem, förskola, skola.

14:00-15:30

Iltapäiväpajat / Eftermiddagsworkshops / Afternoon Workshops

Att göra med växter

Bli närmare bekant med växter! Träna på namn och utseende med lekar. Titta noga, lukta, smaka. Gör något roligt med växter eller skapa något vackert av dem. Hur använde man växterna förr och vad berättade man om dem? Den som lägger märke till sin omgivning och känner igen det som växer där blir mån om naturen. Så sås fröet till att bevara livsmiljöer och slå vakt om mångfalden. **Ledare:** Anna Karin Jern, *Centret för livslångt lärande, Åbo akademi.* **Målgrupp:** Klasslärare.

Eräkasvatusta lapsille ja nuorille/ Vildmarksfostran för barn och unga/ Outdoor (wilderness) learning for kids and young people

Lähde toiminnalliselle retkelle oppimaan luonnosta perinteisten eräharrastusten kautta. Tutustumme Eräpassi-opetuskokonaisuuden avulla muun muassa jokamiehenoikeuksiin, lajintuntemukseen ja luonnon havainnointiin. Lisäksi esitellään eränkäyntikulttuuria ja miten eräkasvatusmateriaaleja voidaan hyödyntää uuden opsin mukaisesti. Lisäksi tutustut Eräkummitoimintaan. **Järjestäjä:** Madeleine Nyman, *Metsähallitus.* **Kohderyhmä:** kaikki. **Kielet:** SVE, ENG, Saame.

Hyvinvointia luonnosta Metsämieli -menetelmän avulla

Oleilu luonnossa vähentää stressiä, vahvistaa immuunipuolustusjärjestelmää, kohentaa mielialaa ja lisää positiivisia tunteita. Kokeilemme yhdessä Metsämieli-harjoitteita ja niiden myönteisiä vaikutuksia kehon ja mielen hyvinvointiin. Harjoitukset syventävät itsetuntemusta, taltuttavat stressiä, virkistävät ja antavat voimavaroja myös silloin kun on vaikeaa. **Järjestäjä:** Niina Rossi. **Kohderyhmä:** kaikki.

Kättä pidempää ilmiölähtöisyyteen

Design-suuntautunut pedagogiikka pyrkii edistämään oppijoissa osaamista, jolla pystytään vastaamaan tulevaisuuden taitoihin. Oppimisen ekosysteemi tuo esille, miten erilaisia fyysisiä ja virtuaalisia koulujen ulkopuolisia ympäristöjä ja yhteisöjä voidaan hyödyntää oppimisessa nykyistä laajemmin. Oppimisprosessi etenee ohjatusti: oppijat rajaavat itselleen tutkimustehtävän, josta ryhtyvät hankkimaan tietoa. **Järjestäjä:** Mari Parikka-Nihti, *Kelo-concept.* **Kohderyhmä:** kaikki.

Lasten kanssa linturetkelle! / Go to the bird excursion with kids!

(ks. aamupajat/ see morning workshops). **Järjestäjä:** Inka Plit, *BirdLife Suomi ry.* **Kohderyhmä:** varhaiskasvattajat, luokanopettajat. **Kielet:** ENG.

Luonnon lumoissa/ Enchanted by nature

Työpajassa yhdistyy taidekasvatus, luonnossa oppiminen ja uusi ops. Yhdistämme kuvataiteen, kädentaidot, äidinkielen ja ympäristöopin yhdeksi kokonaisuudeksi. Ympäristöön tutustutaan muotoilun

työkaluja apuna käyttäen ja kolmiulotteista hahmottamista vahvistaen. Työpajassa käytetään luonnosta saatavia ja ympäristöstävällisiä materiaaleja. Saat mahdollisuuden kokonaisvaltaiseen, aisteihin ja tunteisiin sekä mielikuvitukseen perustuvaan oppimiskokemukseen. **Järjestäjä:** Jenni Perttu, Lasten ja nuorten kulttuurikeskus ARX, Hämeenlinnan kaupunki. **Kohderyhmä:** varhaiskasvattajat, luokanopettajat, **Kielet:** ENG.

Luontoretki lähimetsään

Työpajassa saat eväät elämyksellisten retkien ohjaamiseen koulun lähiluonnossa. Lähiympäristö lajistoineen tulee uudella tavalla tutuksi oppilaille. Retkellä havainnoidaan lähimetsän tai rantaympäristön erityispiirteitä sekä eläin- ja kasvilajistoa. Tiedollisten oppimistavoitteiden ohessa kiinnitetään huomio oppilaiden hyvinvointiin ja oppilasryhmän toimivuuteen. **Järjestäjä:** Malva Green, Luonto-Liitto. **Kohderyhmä:** luokanopettajat, aineenopettajat, nuoriso-ohjaajat, oppilaat.

Mera rörelse på dagisgården

Genom spontan rörelse och lek får barn bra. Kom med och låt dig inspireras av våra rörelselekar ute. Genom att sporra barnen till lek och rörelse gör du också något för din egen hälsa. I workshoppen leker vi tillsammans. **Ledare:** Mari-Sofi Johansson & Gun Hoikkala, Folkhälsan. **Målgrupp:** Daghem.

Meren pikkujättiläiset/ Små jättarna i havet

Sukellamme planktoneliöiden ihmeelliseen mikromaailmaan ja tuomme nämä meren pikkujättiläiset lähemmäksi omaa kokemusmaailmaamme. Tarjolla on käytännönläheisiä menetelmiä ja välineitä planktonin tutkimiseen sekä niistä oppimiseen. Aluksi valmistamme omat tutkimusvälineet kierrätysmateriaalista. Tutkimme eliöstöä mikroskoopin ja luupein. Tutustumme planktoniin ilmiönä myös eri taidemuotojen ja leikkien avulla. Havainnollistaen ja kokeillen tutkimme ilmastomuutoksen ja mikromuovien vaikutusta ravintoketjussa. **Järjestäjä:** Erkki Makkonen, Helsingin kaupungin ympäristökeskus. **Kohderyhmä:** kaikki. **Kielet:** SVE, ENG.

Naturparkour

Att hoppa över stock och sten eller göra en volt i skogsgläntan utvecklar grovmotoriken. Naturparkour går lätt att förverkliga var som helst i naturen. Det gäller att se möjligheterna där de finns och bygga broar mellan urbana aktiviteter och friluftsliv. Parkour handlar om att förflytta sig från punkt A till punkt B på ett så snabbt, smidigt och effektivt sätt som möjligt. Grundfilosofin inom parkour är att se varje hinder som en möjlighet till utveckling. Naturparkour är parkour i naturen. Vi kommer också att arbeta med balans och precision på slack lines. Det är bäst att klä sig med oömma kläder och ha handskar på händerna. **Ledare:** Eva-Lotta Backman-Winquist. *Finlands Svenska Idrott.* **Målgrupp:** klasslärare, eftisledare.

Opi lukemaan, mitä luonto kertoo – oppitunti metsässä

(ks. Aamupajat) **Järjestäjä:** Suomen Metsäyhdistys. **Kohderyhmä:** luokanopettajat, aineenopettajat.

Outdoor Journey

Outdoor Journeys is an approach that enables pupils to learn about the people and place in which they live. By planning and undertaking local journeys, pupils are able to learn across the curriculum in manner that is active, holistic and contextualized. "Bringing curricula alive" can be realised by taking learning outdoors. It involves three phases: Questioning, Researching and Sharing. **Organizer:** Simon Beames, The University of Edinburgh. **Target group:** Teachers.

Robottiohjelmointia ulkona ilman tietokonetta

Työskennellään 4–5 hengen ryhmissä. Jokainen ryhmä saa samanlaisen ongelmanratkaisutehtävän. Tehtävä on suoritettava ohjelmoimalla eli laatimalla yksinkertaisilla komennoilla ohjelmakoodi. Koodi

ajetaan siten, että yksi ryhmän jäsenistä toimi robottina, joka toimii täysin ohjelmointikielen komentojen mukaisesti. Lyhimmän toimivan koodin laatinut ja testannut ryhmä voittaa. **Järjestäjä:** Kaisa Poikela, Kaukajärven koulu, Tampereen kaupunki. **Kohderyhmä:** kaikki.

Seikkailua, luontoa ja liikuntaa elämää varten

Miksi viedä haasteellisia nuoria luontoon liikkumaan ja seikkailemaan ja mitä kannattaa huomioida? Vaihdamme ajatuksia ja kokemuksia yhdessä pohtien, miten onnistunut ja turvallinen luontoseikkailu kannattaa suunnitella ja toteuttaa. Pohdimme miten motivoida nuoria liikkeelle, kotoa kohti seikkailua. **Järjestäjä:** Niklas Hjort, Helsingin kaupunki nuorisosiainkeskus. **Kohderyhmä:** kaikki. **Kielet:** ENG.

Skapande i naturmaterial för daghem och förskola

En praktisk workshop om hur man på enkla sätt kan förverkliga en mångsidig och intressant daghemsgård. Vi sysslar och förverkligar en daghemsgård, där barnen kreativt kan förverkliga en mångsidig verksamhet. Kom med och bygg med stuprör och plankor. **Ledare:** Anders Stark, Finlands Svenska Idrott, **Målgrupp:** daghem.

Vesiasiaa koulun pihalla tai lähimaastossa: Juokseva hanavesi ja muita leikkejä

Työpajassa tutustutaan Juokseva hanavesi -oppituntiin ja käydään läpi muita tapoja opettaa vedenkiertoa ja vastuullista vedenkäyttöä. Oppitunti on 1.-2.-luokkalaisille suunnattu pihaseikkailu, jossa oppilaat tutustuvat ulkona leikkien juomaveden alkuperään, vedenpuhdistuksen periaatteeseen ja vedenkiertoon kaupungissa. **Järjestäjä:** Marjo Myllyniemi, Helsingin seudun ympäristöpalvelut HSY. **Kohderyhmä:** kaikki.

Ympäristökasvatus integroituna alakoulun arkeen

Työpaja toteutetaan eri oppiaineiden pysäkkityöskentelynä. Pysäkeillä pääsee testaamaan ja kokemaan, kuinka luonnossa/luokan ulkopuolella voi oppia OPS:n tavoitteiden mukaisia asioita yhdessä muiden kanssa omaa ympäristötietoisuutta ja kestäväen kehityksen mukaisia työskentelytapoja omaksuen. Pysäkkityöskentelyn yhteydessä on mahdollisuus jakaa esiin nousseita ideoita, ajatuksia ja kokeilla itselle mielekkäitä työtapoja. **Järjestäjä:** Jenni Piispanen. **Kohderyhmä:** kaikki. **Kielet:** ENG.

YLEISTÄ TIETOA

Yhteyshenkilöt:

Tapahtuma koordinaattori: Maija Ihantola, 041-5368232

Viestintä: Sanna Spisak p. 040-58666 29

Yhteyshenkilöt tapahtuman aikana: Suvi Pessala p. 045-6575442 ja Elina Heikkilä p. 040-533 8098

Osallistumismaksut

- Koko ohjelma (sis. iltaohjelma), 5.-6.6.2017: 310€ (opiskelijat 210€)
- Päiväohjelma, 5.-6.6.2017: 280€ (opiskelijat 180€)

- Päiväohjelma maanantaina 5.6.2017: 160€
- Päiväohjelma tiistaina 6.6.2017: 140€
- Iltahjelma maanantaina (seuralaisille tai vain päiväohjelmaan osallistuville) 5.6.2017: 30€

Ilmoittautuminen tapahtumaan päättyy 5.5.2017

Sijainti

Turun linna sijaitsee Linnankadun merenpuoleisessa päässä, sataman läheisyydessä osoitteessa Linnankatu 80. Turun päärautatieasemalta matkaa on noin 3 km.

Nuorisoleirikeskus Ahtela sijaitsee osoitteessa Ahtelantie 21, Sauvo. Ahtelaan on matkaa Turusta 50 km.

Majoitus

Ulos-Ut-Out! kannustaa nukkumaan yhden yön ulkona. Ohjelma jatkuu Turun linnan seminaarin jälkeen maanantaina illalla ja koko tiistain leirikeskus Ahtelassa, jossa on mahdollisuus erilaisiin ulkomajoitteisiin sekä patjamajoitukseen. Turussa hotelleissa majoittuville järjestetään yhteiskuljetus Ahtela – Turku -välille maanantaina illalla ja tiistaina aamulla. Kuljetuksen hinta on 10€/ suunta. Ahtelan majoitukset ja kuljetukset Ahtelan ja Turun välillä varataan ja maksetaan tapahtumaan ilmoittautumisen yhteydessä.

Nuorisoleirikeskus Ahtela (5.–6.6.)

- Omassa teltassa tai riippumatossa 0€, Partioaitalla on riippumattojen myyntipiste tapahtumassa
- Puolijoukkutelttamajoitus 15€ (oma makuupussi ja -alusta mukaan)
- Patjamajoituksessa sisätiloissa 20€ (oma makuupussi mukaan)
- Aamiainen majoituksen yhteydessä 10€

Turun hotellit ja hostellit

Kts lisätiedot hotelli- ja hostellimajoituksesta www.ulos2017.fi

ALLMÄNN INFORMATION:

Kontaktpersoner:

Evenemangs koordinatör: Maija Ihantola, 041-5368232

Kommunikation: Sanna Spisak p. 040-58666 29

Kontaktpersoner under evenemang : Suvi Pessala p. 045-6575442 och Elina Heikkilä p. 040-533 8098

Deltagaravgift

Hela programmet (även kvällsprogrammet) 5-6.6.2017: 310€ (studerande 210 €)

Dagsprogram 5-6.6.2017: 280€ (studerande 180€)

Dagsprogram måndag 5.6.2017: 160€

Dagsprogram tisdag 6.6.2017: 140€

Sista anmälningdagen är 5.5.2017

Läge

Åbo slott ligger på havsidan och i slutet av Slottsgatan, Slottsgatan 80. Distans från Åbo tågstation är c. 3 km

Ahtela lägergård ligger i Sagu på Ahtelantie 21. Det är c. 50 km från Åbo till Ahtela.

Övernattning

Ulos-Ut-Out! Uppmuntrar dig att sova en natt ute. Efter måndagens program vid Åbo slott, fortsätter programmet på måndag kväll och hela tisdagen vid Ahtela lägergård, där det finns möjligheter till övernattning både utomhus och på madrass inomhus.

Till dem som väljer att övernatta på hotell inne i Åbo arrangeras en gemensam busstransport mellan Ahtela – Åbo på måndag kväll och tisdag morgon. Bussbiljettens pris är 10 €/riktning. Boende och möjlig busstransport bokar du i samband med anmälningen.

Ahtela lägergård (5-6.6)

Övernattning i eget tält eller hängmatta 0€

Övernattning i plutontält/ tält hotell 15€ (tag med egen sovsäck, samt liggunderlag)

Övernattning på madrass inomhus 20€ (tag med en egen sovsäck)

Frukost i samband med övernattningen 10€

Hotellen i Åbo

Se skild information om hotellövernattning under evenemanget, från evenemangshemsidan.

INFORMATION

Contact persons:

Event coordinator: Maija Ihantola, 041-5368232

Communication: Sanna Spisak p. 040-58666 29

Contact persons during the event: Suvi Pessala p. 045-6575442 and Elina Heikkilä p. 040-533 8098

Registration fees

- *The whole program (also including evening program) 5.-6.6.2017: 310€ (students 210€)
- *2-day program, 5.-6.6.2017: 280€ (students 180€)
- *Monday day-program 5.6.2017: 160€
- *Tuesday day-program 6.6.2017: 140€
- *Evening program on Monday (when accompanying a delegate or for day only participants) 5.6.2017: 30€

Registration ends 5.5.2017.

Accommodation

It is worthwhile to spend one-night outdoors at Ulos-Ut-Out! The program continues after the seminar at Turku Castle on Monday evening and for the whole of Tuesday at Ahtela where there are different accommodation alternatives; tent, hammock, ready-erected tent (half-platoon tent and possibly other alternatives). There is also the possibility to sleep indoors on a mattress. If you prefer to sleep in a hotel, transport will be provided between Ahtela and Turku on Monday night and Tuesday morning. The transport price is 10€ and it is recommended that you book this at the same time as registering.

Ahtela Youth Centre (5.-6.6.)

- Own tent or hammock 0€
- Platoon army tent 15€ (own sleeping bag and sleeping mat)
- Indoor mattress 20€ (own sleeping bag)
- Breakfast 10€

Hotels in Turku

Reserve the rooms directly with the hotels.

See more information: www.ulos2017.fi/en/for-participants